

Türkiye’de Turist Rehberliği Öğretiminin Değerlendirilmesi*

Evaluation of Tourist Guide Training in Turkey

Doç. Dr. Saadet Pınar TEMİZKAN

Osman Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi, Türkiye

Osman Gazi University, Faculty of Tourism, Turkey

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-8200-9564>

E-Mail: sptemizkan@ogu.edu.tr

Öğr. Gör. Bircan ERGÜN

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu, Türkiye

Afyon Kocatepe University, School of Foreign Language, Turkey

Orcid Id: <https://orcid.org/0000-0002-8865-023X>

E-Mail: bergun@aku.edu.tr

Özet

Amaç ve Önem: Bu araştırmanın amacı Türkiye’de turist rehberliği öğretiminin değerlendirilmesidir. Bu amaçla Türkiye’de turist rehberliği öğretimi veren kurumlar ve kontenjanları incelenmiştir. Turist rehberliği öğretimi veren kurumların ve kontenjanların incelenmesi Türkiye’de bu kurumların ihtiyacı karşılayıp karşılamadığının tespit edilmesi açısından önemlidir.

Yöntem: Araştırma nitel bir literatür incelemesidir. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelemesi kullanılmıştır. Ön lisans ve lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi verileri için Ölme Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nin (ÖSYM) yayınladığı tercih kılavuzları, yüksek lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi verileri için ise ilgili üniversitelerin internet siteleri kullanılmıştır.

Bulgular: Yapılan araştırma sonucu Türkiye’de turist rehberliği öğretiminin bakanlık kursları, üniversitelerde önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeylerinde verildiği belirlenmiştir. Açılan kontenjanların yüksek olduğu gözlemlenmiştir ve bu konuda bir planlama yapılması gerekmektedir. Ayrıca turist rehberliği öğretiminin bakanlık kursları, üniversitelerdeki önlisans, lisans, yüksek lisans olarak dört farklı şekilde verilmektedir. Bu durumun turist rehberliği mesleki öğretiminde standart oluşturulmasında engel teşkil ettiği söylenebilir.

Özgünlük/Bilimsel Katkı: Türkiye’deki turist rehberliği öğretiminin değerlendirilmesi, turist rehberi ihtiyacının ne düzeyde karşılandığının tespiti açısından önemlidir. Literatür incelendiğinde turist rehberliği öğretiminin kontenjanlarla birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Turist rehberliği, turist rehberliği öğretimi, üniversite kontenjanları.

uğu tespit edilmiştir. Tezler, ulusal-uluslararası makaleler ve bildirilerde en fazla çalışılan konuların; rol, eğitim, hizmet, meslek olduğu görülmektedir.

Makale Türü: Literatür taraması

Abstract

Purpose and Importance: The aim of this study is to evaluate the tourist guide training in Turkey. For this purpose, institutions that provide tourist guide training in Turkey and their quotas were examined. Examination of these institutions and their quotas is important for determining whether they meet the needs of the tourism sector.

Atf için (to cite): Temizkan, R. ve Ergün, B. (2018). Türkiye’de Turist Rehberliği Öğretiminin Değerlendirilmesi, *Turist Rehberliği Dergisi*, 1(2), 95-104.

* Bu çalışma Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde devam etmekte olan “Turist Rehberliğe Öğretiminde Kalite: TR-ÖGKAL” isimli doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

Methodology: The research is a qualitative literature review. Document analysis was used as data collection method. For the undergraduate programs data, preference guides from Measuring, Selection and Placement Center (OSYM) were used. For the graduate programs data, web sites of the relevant universities were used.

Findings: The research results showed that tourist guide training in Turkey is given as courses by the Ministry and undergraduate, graduate, master degrees in universities. It was observed that the quotas are high for the programs and a planning should be made in this regard. In addition, tourist guide training is given in four different ways as courses, undergraduate, graduate, master degrees. It can be said that this situation constitutes an obstacle for the establishment of a standard in tourist guidance training.

Originality / Scientific Value: Evaluation of tourist guide training in Turkey is important in terms of identifying the current status of the sector. When the relevant literature was reviewed, it was seen that there were no such study had been done before.

Key Words: Tourist guide, tourist guide training, quotas at universities.

Paper Type: Literature review

Giriş

Turizm dünyadaki en büyük sektörlerden birisidir ve hızla büyümektedir. Dünya Turizm Örgütü'ne göre uluslararası turist varışları 1990'da 435 milyondan 2017'ye gelindiğinde 1,323 milyar'a yükselmiştir. Bu rakamın her yıl %3,3 büyüme ile 2030 yılında 1,8 milyara ulaşması beklenmektedir. Türkiye uluslararası turist varışlarında 39,5 milyon turist ile dünyada 6. sırada yer almaktadır (United Nations World Tourism Organization, 2018). Özellikle ülkelerin ulusal ve uluslar arası düzeyde ekonomik sorunlarının çözümünde turizm, dinamik ekonomik özellikleri ile bir çözüm noktası olmuştur. Gelişmiş ve gelişmekte olan birçok ülke tarafından turizm, ekonomik büyümenin ve gelişmenin en önemli kaynaklarından biri olarak görülmektedir. Turizm istihdam artırıcı, döviz kazandırıcı ve yabancı sermayeyi teşvik edici özellikleri ile birçok ülke tarafından önemi görülmüş bir sektördür (Samırkaş ve Bahar, 2013). Türkiye ekonomisinde de çok önemli bir yeri olan turizm, ödemeler dengesine, enflasyona ve işsizliğe bir çare olarak düşünülen lokomotif bir sektördür ve üzerinde önemle durulması gerekmektedir (Çımat ve Bahar, 2003).

Turizm ekonomik yönünün yanında küresel, sosyokültürel bir olgudur (Salazar, 2006). Bundan dolayı bu sosyokültürel olguyu turistlere aktaran ve ülkeyi temsil eden turist rehberlerinin yeri turizm sektörü açısından çok önemlidir. Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili olması, Akdeniz çanağında bulunması, değişik coğrafik alanlara sahip olması ve dört mevsim yaşanan bir ülke olması nedeniyle turistik açıdan birçok doğal güzelliği bulunmaktadır. Ayrıca antik çağlardan günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması nedeniyle de birçok tarihi ve kültürel çekiciliği bulunmaktadır. Bu nedenlerden dolayı Türkiye çok sayıda yabancı turist çeken ancak potansiyelinin çok altında turist sayısı ve turizm geliri elde eden bir ülkedir. Turistlere bu coğrafyayı gezdiren ve bu çekicilikleri anlatan turist rehberlerinin Türkiye açısından önemi çok fazladır.

Bu bağlamda turist rehberlerinin iyi bir öğrenim görmüş olmaları gerekmektedir. Çünkü turist rehberlerinin daha iyi bir hizmet kalitesi sunmalarının yolu kaliteli bir öğretim almalarından geçmektedir. Rehberler turistlerle bire bir iletişim halinde oldukları için turistlerin memnuniyetleri direk onların elinde olmaktadır. Bu nedenle turist rehberi yetiştiren kurumların öğretim kalitelerinin artırılması direk turistlerin memnuniyetlerini, bir turun başarılı geçmesini dolayısıyla turizm endüstrisinin kalitesinin yükseltilmesi ve daha çok ve paralı turistlerin ülkemize gelmesi açısından önemlidir.

1. Literatür Taraması

Dünya Turist Rehberi Birlikleri Federasyonu'na göre turist rehberi tanımı şu şekilde yapılmıştır (World Federation of Tourist Guide Associations, 2018): Turist rehberi, bir bölge hakkında uygun otoriterler tarafından verilmiş veya kabul edilen yeterliliğe sahip, o bölgedeki kültürel ve doğal mirasları ziyaretçilerin istedikleri dilde anlatarak onları gezdiren kişidir. Literatürde ise yazarlar turist rehberliği tanımı için şu ifadeleri kullanmışlardır: turist rehberleri gezilen yerlerdeki sessiz manzarayı bilgiler sunarak ve anekdot hikayeler yardımıyla anlatan kişidir (Leclerc ve Martin, 2004); turist rehberleri turizm endüstrisinde turistlerin bir varış yerinden edindikleri tecrübelerini etkileyen ön safta çalışanlardır (Huang, 2011); turist rehberleri bilgiyi aktaran kişiler, çevirmenlerdir ve uluslararası turizm hareketin ekonomik ve sosyal olarak en üst faydanın sağlanması noktasında büyük önem arz ederler (Rabotic, 2010).

Günümüzde turistler rahat ulaşım ve konaklamadan fazlasını talep etmektedirler. Turistler ülkenin sunacağı imkânlardan faydalanmak istemektedirler. Özellikle son yıllarda turistler artık deneyim yaşamak istemektedirler. Turistleri bu deneyimlerle buluşturacak kişilere ihtiyaç duyulmaktadır (Chilembwe ve Mweiwa, 2014). Onları bu deneyimlerle buluşturabilecek kişiler turist rehberleridir. Turist rehberlerinin dâhil olmadığı bir süreçte uluslararası turizmden bahsetmek mümkün değildir. Rehberler en ön safta çalışan profesyoneller, bilgi sağlayıcıları ve çevirmenler olarak, turistlerin gözünde bir varış yerinin temsilcileri ve elçileridirler (Rabotic, 2010). Buradan hareketle, turizm endüstrisinin başarısının turist rehberlerine bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü en ön safta çalışan turist rehberleri bir turun başarısını etkilerler. Onların kaliteli bir hizmet sunmaları turizm kalitesini de doğrudan etkilemektedir (Zhang ve Chow, 2004).

Turist rehberi yaptığı iş dolayısıyla toplum, ülke ve varış yeri hakkında bilgi veren kişidir. Ülkeyi yabancılara karşı kendi kimliği ile temsil etmek en büyük sorumluluğudur. Yabancı bir ülkeye gelen turistler, kitaplarla ve duyduklarıyla çeşitli bilgilere sahip olsa da o ülkenin dilini ve kültürünü bilmediği için turist rehberine ihtiyaç duyarlar. Bir varış yerindeki tarihi yerleri, sanat eserlerini ve turistik yerleri anlatan turist rehberleri, turistlere o ülke veya varış yeri ile ilgili yargılar oluşturarak ya da ön yargıları temizleyerek ülke ve toplum adına önemli alanlarda hizmet edecek kişilerdir (Tosun ve Temizkan, 2004).

Koroğlu ve Güzel'in (2013) yaptıkları çalışmada da turist rehberlerinin performansının önemi ortaya konmuş ve turistlerin memnuniyetlerini ve bağlılığını, imajı, seyahat deneyimini ve turun başarısını etkiledikleri belirtilmiştir. Başka bir deyişle, turistlerin ihtiyaçlarını karşılayamayan bir tur rehberi tatil deneyimini olumsuz yönde etkileyebilir ve turistik varış yerinin imajına büyük ölçüde zarar verebilir. Müşterilerle turun başlangıcından itibaren ve sonuna kadar ilgilenen, varış yerini, turistik ürünleri, acentenin ürünlerini tanıtan ve kendisi de ürünün bir parçası olan turist rehberleri, bütün turizm ürünlerinin temsilcisi konumundadır. Bu konumlarıyla turist rehberleri varış yeri ve acentelerin tanıtım ve bilgi kaynağı olarak faaliyet gösterirler (Temizkan, 2010).

Türkiye bulunduğu coğrafya dolayısıyla çok sayıda doğal güzelliklere sahiptir. Üç tarafı denizlerle çevirili olması, Akdeniz çanağında olması ve dört mevsim yaşanması, yılın her sezonunda farklı türde tatil isteyen turistlere cevap verebilmektedir. Ayrıca Anadolu'nun birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olması ve eski çağlardan beri yerleşim yeri olarak kullanılmasından dolayı birçok tarihi çekiciliği bulunmaktadır. Bu nedenlerden dolayı Türkiye uluslararası düzeyde çok sayıda turist için bir cazibe merkezidir. Bu doğrultuda turist rehberliği Türkiye'de üst düzeyde öneme sahip mesleklerden birisidir.

Türkiye Rehberler Birliği istatistiklerine bakıldığında Türkiye’de ruhsatname sahibi turist rehberlerinin sayısının 10243 olduğu görülmektedir (Türkiye Rehberler Birliği, 2017). Türkiye’de ruhsatname sahibi turist rehberleri 36 dilde rehberlik hizmeti vermektedirler ve dillere göre dağılıma bakıldığında ise; 6510 ile İngilizce ilk sırada, 1641 ile Almanca ikinci sırada, 1120 ile Fransızca üçüncü sıradadır. Rehberlerin bildiği diller arasında çok fazla turist gelmediği Ermenice, Lehçe, Urduca, İzlandaca, Makedonca, Slovakça dilleri de bulunmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Yabancı Dile Göre Turist Rehber Sayıları

Dil	Sayı	Dil	Sayı
İngilizce	6510	İsveççe	27
Almanca	1641	Hırvatça	24
Fransızca	1120	Korece	24
İspanyolca	694	İbranice	23
Rusça	671	Romence	21
Japonca	585	Macarca	20
İtalyanca	555	Urduca	9
Portekizce	356	Danimarkaca	8
Arapça	303	Makedonca	7
Hollandaca	237	Fince	7
Bulgarca	233	Çekce	7
Çince	207	Ermenice	7
Yunanca	143	Boşnakça	6
Endonezce	78	Slovakça	3
Lehçe	47	Hintçe	2
Sırpça	44	Gürcüce	1
Farsça	34	İzlandaca	1
Norveççe	32	Litvanca	1
Toplam		36	13688

Kaynak: Türkiye Rehberler Birliği, 2018.

Turizm endüstrisi emek yoğun bir hizmet endüstrisidir ve ayakta kalabilmesi rekabet üstünlüğüne bağlıdır. Günümüzde rekabet üstünlüğü turistik ürünü sunan kaliteli personelin varlığına bağlıdır. Çünkü turist ile turizm sektörünün çalışanlarının etkileşimi turistik ürün deneyiminin ayrılmaz parçasıdır (Amoah ve Baum, 1997, Ünlüöner ve Boylu, 2005, Aksu ve Bucak, 2012). Bu nedenle birçok ülke turizm piyasasında tutunabilmek için turizm öğretimine önem vermektedirler. Turizm endüstrisinde uluslararası rekabetin artması ve turistik ürünün personel yoluyla turistlere sunulması turizm öğretiminin önemini artmasını sağlamıştır.

Turizm endüstrisi için nitelikli ve görkemli binalar yapılsa bile, turizm öğretimi almış nitelikli personel istihdam edilmemesi turizmin önemini kaybolmasına yol açmaktadır. Bunun için turizm öğretimine önem verilmesi gerekmektedir (Aksu ve Bucak, 2012). Nitelikli personelin bulunmaması hizmet kalitesi ve memnuniyetin düşmesine neden olmakta ve turizmden elde edilen gelirin düşük olmasına yol açmaktadır. Turizm işletmelerinin turistik ürünlerinin ve hizmetin kalitesini artırarak, daha fazla para harcayan ziyaretçileri çekmek istemelerinden dolayı; günümüzde turizm öğretimi veren kurumlar sadece turizm endüstrisindeki çalışan boşluğunu doldurmak yerine, daha kaliteli öğretim almış kalifiye elemana ihtiyaç duymaktadırlar (Amoah ve Baum, 1997). Özellikle üniversitelerin ana görevi sektörü memnun edebilecek düzeyde kaliteli öğretim almış

kalifiye eleman sağlamaktır. Turizm sektöründeki işverenler üniversitede öğretim görmüş iş gücünün iyi öğretim almış olmasını beklemekte ve toplum da bu öğretim sayesinde ekonomiyeye katkıda bulunulmasını beklemektedir (Suligoj, 2014).

Turist rehberi öğretimi açısından olaya baktığımızda ise; Temizkan (2010) doğru bilgi aktarımı yapmayan turist rehberlerinin ülke ve varış yeri imajını olumsuz etkileyeceğini ve turizm sektörü ve bağlantılı diğer sektör ve alanların uluslararası rekabette kaybetmesine sebep olacaklarını bildirmiştir. Turizm sektörü yabancı ülkelerden gelen vatandaşlarla iletişimin en yoğun gerçekleştiği sektörlerin başında gelmektedir. Bu nedenle bu sektörde yabancı dil bilgisi aranmaktadır (Hussein vd, 2008).

Tura katılan turistlerle direk iletişimde olan ve onlara bilgi aktarımında bulunan turist rehberleri için yabancı dil bilgisi çok önemli bir gereklilik olmaktadır. Dil bilmeyen bir rehber turistlere bilgi aktaramayacağı için mesleğini icra edemez. Bu yüzden tüm turizm bölümlerinde özellikle turizm rehberliğinde yabancı dil öğretiminin önemi çok fazladır. Uluslararası turistlerle etkili bir şekilde iletişim kurmak için kültürel farklılıkları dikkate alması gerektiğini bilen turist rehberleri ve turist rehberliği akademisyenleri çok çeşitli iletişim becerileri geliştirilmesi gerektiğini savunmaktadırlar. Bu beceriler; dil, motivasyon, eğlence ve turistlerle ilgilenme ve zor durumlarla başa çıkmadır (Huang, 2011).

Yukarıdaki tanımlardan anlaşılacağı gibi turist rehberleri bitki örtüsü, hayvan çeşitliliği, coğrafi konum, iklim, doğal ortam, ekosistem, devlet yapısı, nüfus, gelenek görenekler, yerel danslar, diller, mimari yapı, önemli tarihi olaylar gibi konularda bilgi sahibi olmalıdır (Hu, 2007).

2. Yöntem

Türkiye’de turist rehberliği öğretiminin değerlendirildiği bu çalışma nitel bir literatür incelemesidir. Veri toplama yöntemi olarak doküman incelenmesi kullanılmıştır. Ön lisans ve lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi verileri için Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi’nin (ÖSYM) yayınladığı tercih kılavuzları, yüksek lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi verileri için ise ilgili üniversitelerin internet siteleri kullanılmıştır.

3. Bulgular

Türkiye’de turist rehberliği öğretimi 1995 yılına kadar Turizm Bakanlığı’nın düzenlediği üç ve altı aylık kurslarla verilmiştir. Bu tarihe kadar turist rehberleri yabancı dil bilgisine sahip lise veya üniversite mezunlarının sınav yapılarak alınmış, üç ve altı aylık kurslarla yetiştirilmiştir. Üç aylık kurslarla bölgesel ve altı aylık kurslarla ise ülkesel rehber öğretimi verilmiştir. 25 Kasım 2005 tarihinde ise çıkarılan yönetmelik ile bölgesel rehberlik kalkmıştır (Çolakoğlu vd., 2010). 1995 yılında yönetmeliğe ek madde getirilerek turist rehberliği öğretiminin fakülte ve yüksekokullar yoluyla yürütülmesi hedeflenmiştir. Böylece günümüze kadar Kültür ve Turizm Bakanlığı kursları ve iki yıllık meslek okulları da dahil olmak üzere üç farklı turist rehberliği öğretimi sistemi ortaya çıkmıştır (Yenipınar ve Zorkirişçi, 2013). Hem Kültür ve Turizm Bakanlığı ve birliklerin hem de üniversitelerin turist rehberliği öğretiminden sorumlu olması bir ikileme yol açmaktadır (Avcıkurt vd, 2009). 07 Haziran 2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde kabul edilen Turist Rehberliği Meslek Kanunu’nun 3. maddesinin 1. fıkrasına göre turist rehberi olmak için (Resmi Gazete, 2012):

- Üniversitelerin turist rehberliği bölümlerinin önlisans, lisans veya yüksek lisans programlarından mezun olmak veya üniversitelerin turist rehberliği bölümü dışındaki diğer bölümlerinden en az lisans düzeyinde mezun olduktan sonra,

birliklerin ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayıyla turizm sektörünün ihtiyaçları da dikkate alınarak belirlenen dillerde, gerektiği hâllerde belirlenen bölgelerde, yönetmelikle kurs ve sınavlara ilişkin belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında birlikler tarafından düzenlenen ülkesel veya bölgesel turist rehberliği sertifika programını başarıyla tamamlamak.

- Birliklerin ve Türkiye Seyahat Acentaları Birliğinin ortak önerileri ve Bakanlığın onayı ile belirlenen yabancı dillerden birinde, Bakanlığın gözetim ve denetimi altında yapacağı veya konusunda uzmanlaşmış kamu kurum veya kuruluşlarına yaptıracağı yabancı dil sınavında başarılı olmak veya yönetmelikle belirlenen yabancı dil yeterlik belgelerinden birine sahip olmak.
- Birlikler tarafından Bakanlığın gözetim ve denetimi altında düzenlenen uygulama gezisini tamamlamak ve gezi sonunda yapılan sınavda başarılı olmak.

Türkiye’de turist rehberliği öğretimi yaygın ve örgün olmak üzere iki şekilde verilmektedir. Örgün öğretim üniversitelerde önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilirken, yaygın öğretim bakanlığın ve birliklerin açtığı sertifika programları ile verilmektedir. Bu öğretimler sonucu turizm hizmetinin her aşamasında bilgi sahibi olan ve mesleği icra etmesi için gerekli olan bilgilere sahip olan bilinçli bir turist rehberi yetiştirilmesi amaçlanmaktadır. Turist rehberleri ülke, varış yeri ve turistler için stratejik bir önem taşıdığı için, çok iyi bir öğretim almalarının yanında liderlik, sabır ve anlayış, davranış esnekliği, mizah kabiliyeti, fiziksel görünüm, kararlılık ve mesleki etik gibi birçok bireysel özelliği de taşımalıdır. Bu nedenden dolayı turist rehberliği öğretimi müfredatı hazırlanırken çok iyi araştırma yapılmalı ve rehberlerin sahip olması gereken özellikleri onlara aktarabilecek nitelikte hazırlanması gerekmektedir (Eker ve Zengin, 2016).

Turist rehberliği sertifika programları; birlik ve TÜRSAB’ın ortak önerileri ve Bakanlığın onayıyla turizm sektörünün ihtiyaçları dikkate alınarak, belirlenen dillerde Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında Birlik tarafından ülkesel veya bölgesel olarak düzenlenir. Sertifika programının süresi ülkesel sertifika programlarında en az yedi yüz ders saati, bölgesel sertifika programlarında ise bölge başına en az yüz elli ders saatidir. Dersler haftada en az beş gün ve günde kırk beşer dakikalık en az dört ders saati olarak yürütülür. Konferanslar ise en az iki saat olmak üzere düzenlenir. Katılımcıların, sertifika programı kapsamında belirlenen tarihi ve turistik alanları tanımak ve bilgi sahibi olmak amacıyla Bakanlığın gözetimi ve denetimi altında yapılan yurtiçi uygulama gezilerine katılmaları zorunludur (TUREB, 2017).

Örgün turist rehberliği öğretimi üniversiteler tarafından önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeyinde verilmektedir. Türkiye’de önlisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi tablo 2’te gösterilmiştir.

Tablo 2. Önlisans Düzeyinde Turist Rehberliği Öğretimi Veren Kurumlar

Üniversite	Meslek Yüksekokulu	Bölüm	Kontenjan
Ankara Üniversitesi	Beypazarı MYO	Turist Rehberliği	60
Iğdır Üniversitesi	Iğdır MYO	Turist Rehberliği	40
İnönü Üniversitesi	Kale Turizm ve Otelcilik MYO	Turist Rehberliği	35
İstanbul Arel Üniversitesi	MYO	Turist Rehberliği	58
İstanbul Aydın Üniversitesi	Anadolu BİL MYO	Turist Rehberliği	50
İstanbul Ayvansaray Üniversitesi	Plato MYO	Turist Rehberliği (Uzaktan)	50
İstanbul Gelişim Üniversitesi	İstanbul Gelişim MYO	Turist Rehberliği	50
Kapadokya Üniversitesi	Kapadokya MYO	Turist Rehberliği	40+170*
Kocaeli Üniversitesi	Kartepe Turizm MYO	Turist Rehberliği	60
Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler MYO	Turist Rehberliği	50
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yeşilova İsmail Akın MYO	Turist Rehberliği	50
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Marmaris MYO	Turist Rehberliği	110
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	Ortaça MYO	Turist Rehberliği	55
Neşehir Hacı Bektaş Veli Üni.	Ürgüp Sebahat ve Erol Toksöz MYO	Turist Rehberliği	185
Selçuk Üniversitesi	Akşehir MYO	Turist Rehberliği	60
Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat MYO	Turist Rehberliği	45
Selçuk Üniversitesi	Silifke Taşucu MYO	Turist Rehberliği	145
Süleyman Demirel Üniversitesi	Yalvaç MYO	Turist Rehberliği	40
Uludağ Üniversitesi	İzmit MYO	Turist Rehberliği	55
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Van MYO	Turist Rehberliği	40
Lefke Avrupa Üniversitesi	MYO	Turist Rehberliği	20
Toplam			1468

Kaynak: Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi, 2018.

*Kapadokya Üniversitesinde 40 Normal Öğretim ve 170 Uzaktan Eğitim Kontenjanı bulunmaktadır.

Türkiye'de önlisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi 18 üniversitede ve 21 meslek yüksekokulunda verilmektedir. Toplam 1468 kontenjanı bulunan bu bölümlerin 2 tanesi uzaktan eğitim vermektedir ve kontenjanları 220'dir. Lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi ise tablo 3'da verilmiştir.

Tablo 3. Lisans Düzeyinde Turist Rehberliği Öğretimi Veren Kurumlar

Üniversite	Kurum	Bölüm	Kontenjan
Adnan Menderes Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	110
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	120
Akdeniz Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	50
Akdeniz Üniversitesi	Manavgat Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	60
Anadolu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	40
Balıkesir Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	130
Batman Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Turizm Rehberliği	20
Çanakkale Onsekiz Mart Üni.	Turizm Fakültesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	75
Ege Üniversitesi	Çeşme Turizm ve Otelcilik Yüksekokulu	Turizm Rehberliği	60
Gazi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	86
İstanbul Gelişim Üniversitesi	İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi	Turizm Rehberliği	30
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	50
Kastamonu Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	60
Kırklareli Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	100
Mersin Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	60
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği	50

Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni. Nişantaşı Üniversitesi	Turizm Fakültesi Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu	Turizm Rehberliği Turizm Rehberliği	52 36
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Pamukkale Üniversitesi Selçuk Üniversitesi	Turizm Fakültesi Turizm Fakültesi Turizm Fakültesi	Turizm Rehberliği Turizm Rehberliği Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	60 60 200
Selçuk Üniversitesi	Beyşehir Ali Akkanat Turizm Fakültesi	Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği	40
Sinop Üniversitesi	Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu	Turizm Rehberliği	75
Yaşar Üniversitesi	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	Turizm Rehberliği	30
Toplam			1654

Kaynak: ÖSYM, 2018.

Türkiye'de lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi "Turizm Rehberliği" ve "Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği" adı altında 2 farklı bölümde verilmektedir. 22 farklı üniversite bünyesinde bulunan 18 Turizm Fakültesi, 3 Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, 1 İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, 1 İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ve 1 Uygulamalı Bilimler Yüksekokulunda turist rehberliği eğitimi yapılmaktadır. Bu bölümlerin toplam 1654 kontenjanı bulunmaktadır.

Türkiye'de yüksek lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi veren programlara bakıldığında; bu programların Afyon Kocatepe Üniversitesi (Tezsiz) ve Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (Tezsiz) tarafından verildiği görülmektedir (Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2018; Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, 2018).

Sonuç Ve Öneriler

Turist rehberleri, ülkeye gelen turistlerin ilk gördükleri kişi konumundadırlar. Onların performansı hem gezinin ve varış yerinin tanıtımını sağlarken hem de ülkenin genel imajına etki etmektedir. Bu bağlamda turist rehberleri bir ülkenin turizmde en ön safta yer alan kişilerdir. Özellikle üç tarafı denizlerle çevreli, çok sayıda doğal güzelliği bulunan, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ve çok sayıda tarihi varlığa sahip, çok çeşitli kültürel öğeleri barındıran Türkiye için turist rehberleri yadsınamaz bir yere sahiptir.

Türkiye'de turist rehberliğinin öneminin anlaşıldığı ve turist rehberi eğitime önem vermeye başlandığı görülmektedir. Bulgular incelendiğinde Türkiye'de turist rehberliği eğitimi bakanlığın açtığı kurslarla, önlisans, lisans ve yüksek lisans düzeylerindeki programlarla verilmektedir. Kontenjanlar incelendiğinde Türkiye'nin ihtiyacından fazla turist rehberi yetiştirildiği söylenebilir. Yeni kontenjanlar açılmadan önce ve mevcut kontenjanlar üzerinde bir planlama yapılması gerektiği ortadadır. Ayrıca turist rehberliği eğitiminin bakanlık kursları, üniversitelerdeki önlisans, lisans, yüksek lisans olarak dört farklı şekilde verilmektedir. Bu durumun turist rehberliği mesleki eğitiminde standart oluşturulmasında engel teşkil ettiği söylenebilir ve bu durum diğer yazarlar tarafından da çalışmalardan bahsedilmiştir (Temizkan vd., 2013; Gül, 2012; Çetin ve Kızılırmak, 2012; Köroğlu ve Güzel, 2013; Avcıkurt vd., 2009; Yarcın, 2009). Ayrıca bu durum, farklı öğretim düzeylerinden farklı dersler almış rehberlerin ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Temizkan, 2010; Korkmaz vd., 2011). Bir başka deyişle, Türkiye'de farklı nitelikte ve sürelerde verilen bu rehberlik eğitimi olumsuz sonuçlara neden olmuştur. Rehberlik eğitiminde bir standartlaşma sağlanamamış ve bu nedenle de belirli standartlara sahip rehberler yetiştirilememiştir (Temizkan vd. 2013). 4 yılda alınan turist rehberliği eğitimi ile açılan sertifika programlarından alınan öğretim kalitesi ve içeriğinin farklı

olacağı ortadadır (Avcıkurt vd, 2009). Bunun önüne geçilebilmesi için turist rehberliği öğretiminin tek bir merkezde toplanması ve üniversitelere verilmesi gerekmektedir. Lisans düzeyinde turist rehberliği öğretimi turist rehberi olmak isteyenler için verilirken, lisansüstü turist rehberliği öğretimi başka bölümlerden mezun olup turist rehberi olmak isteyen kişiler için ve nadir dillerde turist rehberi yetiştirmek için verilebilir. Bunun yanında Türkiye’de turist rehberliğinin mevcut durumu ile ileriye yönelik ihtiyacının belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda mevcut turizm rehberliği bölümleri ve kontenjanları düzenlenmeli ve yeni açılacak bölümler bu ihtiyaca göre belirlenmelidir.

Kaynakça

- Afyon Kocatepe Üniversitesi (2018, 20 Ağustos). Turist Rehberliği Yüksek Lisans Programı. Erişim Adresi: <http://turizm.aku.edu.tr/turizm-rehberligi-anabilim-dali/>
- Aksu, M. ve Bucak, T. (2012). Mesleki Turizm Eğitimi. *Aksaray Üniversitesi İİBF Dergisi*, 4(2), 7-18.
- Amoah, V. A. ve Baum, T. (1997). Tourism Education: Policy Versus Practice. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 9(1), 5-12.
- Avcıkurt, C., Alper, B. ve Geyik S. (2009) Education and Training of Tourist Guides in Turkey. *Management and Education*, 5, 57-63.
- Chilembwe, J. M. ve Mweiwa, V.(2014). Tour Guides: Are They Tourism Promoters And Developers? Case Study Of Malawi. *International Journal of Research in Business Management (IMPACT: IJRBM)*, 2(9), 29-46.
- Çetin, G. ve Kizilirmak, İ. (2012). Türk Turizmde Kokartlı Turist Rehberlerin Mevcut Durumunun Analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 14(2), 307-318.
- Çımat, A. ve Bahar, O. (2003). Turizm Sektörünün Türkiye Ekonomisi İçindeki Yeri ve Önemi Üzerine Bir Değerlendirme. *Akdeniz İİBF Dergisi*, 6, 1-18.
- Çolakoğlu, O. E., Efendi, E. ve Epik, F. (2010). *Seyahat İşletmeciliği ve Turizm Rehberliği*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eker, N. ve Zengin, B. (2016). Turist Rehberliği Eğitiminin Değerlendirilmesi: Profesyonel Turist Rehberliği Üzerine Bir Uygulama. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(4), 65-74.
- Eskişehir Osmangazi Üniversitesi (2018, 24 Ağustos). Yüksek Lisans Programları. Erişim Adresi: <https://tf.ogu.edu.tr/Sayfa/Index/43/yukseklisans-programlari>
- Gül, T. (2012). “Türkiye’deki Turizm Rehberliği Öğretim Programlarının Değerlendirilmesi”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hu, Wei. (2007). “Tour Guides and Sustainable Development: the Case of Hainan, China”, University of Waterloo, Basılmamış Doktora Tezi.
- Huang, Y. (2011). Chinese Tour Guides’ Strategies in Intercultural Communication— Implications for Language Teaching and Tourism Education. *Journal of Language Teaching and Research*, 2(1), 146-150.
- Hussein, A. T., Temizkan, S. P. ve Temizkan, R. (2008). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Veren Lisans Programlarında Yabancı Dil Eğitimi: Akademisyen ve Öğrencilerin Değerlendirmeleri. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 102-119.
- Korkmaz, S., Temizkan, S. P. ve Temizkan, R. (2011). Hizmet İçi Eğitim Seminerlerinin Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 17-36.

- Köroğlu, Ö. ve Güzel, Ö. (2013). Visitor Perceptions of the Role of Tour Guides in Natural Resource Management and Sustainable Tourism. *Romanian Economic and Business Review – Special issue*, 69-79.
- Leclerc, D. ve Martin, J. N. (2004). Tour Guide Communication Competence: French, German and American tourists' perceptions. *International Journal of International Relations*, 28, 181-200.
- Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi (2018, 30 Mart). 2017 ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu. Erişim Adresi: <http://www.osym.gov.tr/TR,13263/2017-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>
- Rabotic, B. (2010). Professional Tourist Guiding: The Importance of Interpretation for Tourist Experiences. 20th Biennial International Congress: New Trends in Tourism and Hotel Management, Opatija (Croatia).
- Resmi Gazete (2012, 7 Haziran). Turist Rehberliği Meslek Kanunu. Erişim Adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/06/20120622-2.htm>
- Salazar, N. B. (2006). Touristifying Tanzania Local Guides, Global Discourse. *Annals of Tourism Research*, 33(3), 833-852.
- Samırkaş, M. ve Bahar, O. (2013). Turizm, Yoksulluk ve Bölgesel Gelişmişlik Farklılıkları. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Şuligoj, M. (2014). External Experts' Integration into Educational Processes at University: a Question of Educational Quality. *Research and Discussion*, 7(2), 3-22.
- Temizkan, S. P. (2010). "Profesyonel Turist Rehberlerinin Turizm Pazarlamasındaki Rolüne Etkisi Açısından Hizmet İçi Eğitim Seminerleri", Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi.
- Temizkan, S. P., Temizkan, R. ve Tokay, S. (2013). Turist Rehberliği Meslek Kanunu ve Turist Rehberi Eğitiminde Yeni Bir Paradoks. 14. Ulusal Turizm Kongresi, 5-8 Aralık 2013, Kayseri, 474-486.
- Tosun, C. ve Temizkan, R. (2004). Türkiye'nin Dış Tanıtım ve Ülke İmajında Turist Rehberlerinin Rolü. 1. Balıkesir Ulusal Turizm Kongresi 15-16 Nisan 2004 , 345-365.
- Türkiye Rehberler Birliği (2017, 12 Kasım) Erişim Adresi: <http://www.tureb.org.tr/tr/Page/Detail/75>,
- United Nations World Tourism Organization (2018, 13 Temmuz). 2017 Annual Report. Erişim Adresi: <https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419807>.
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y. (2005). Türkiye'de Yükseköğretim Düzeyinde Turizm Eğitimindeki Gelişmelerin Değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(12), 11-32.
- World Federation of Tourist Guide Associations (2018, 2 Nisan). What is a Tourist Guide? Erişim Adresi: <http://www.wftga.org/tourist-guiding/what-tourist-guide>.
- Yarcan, Ş. (2009) Profesyonel Turist Rehberliğinde Mesleki Etik Üzerine Kavramsal Bir Değerlendirme. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 18, 33-44
- Yenipınar U. ve Zorkirişçi A. (2013). Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinde Turist Rehberliği Eğitimi. *Cag University Journal of Social Sciences*, 10(2), 111-136.
- Zhang, H. Q. ve Chow, I. (2004). Application of Importance-Performance Model in Tour Guides' Performance: Evidence from Mainland Chinese Outbound Visitors in Hong Kong. *Tourism Management*, 25, 81-91.